

לשכת היועצת המשפטית

כ"ז תמוז, תשפ"ו
12 יולי, 2026

לכבוד,

עו"ד ד"ר מורן סבוראי

עו"ד מירי גרוס

עו"ד טל חסין

משרד עו"ד סבוראי

הקליניקה לזכויות עובדים

האגודה לזכויות האזרח

באמצעות דוא"ל: talh@acri.org.il

שלום רב,

הנדון: "דרישה להבהרות בנושא עבודת ועדת ההסתה של משרד החינוך והסמכות להפעלתה"

סימוכין: מכתב לשר החינוך, מנכ"ל משרד החינוך ויועמ"שית משרד החינוך מיום 4.5.2026 ומכתב לשר החינוך וליועצת המשפטית לממשלה מיום 1.6.2026.

מכתבן שבסמך הועבר לטיפול ונבקש להשיבך כדלקמן:

1. תחילה יצוין כי גיבוש מענה לפנייתכן מיום 4.5.2026 היה מצוי בשלבים מתקדמים מאוד אולם בטרם הושלם סופית התקבל מכתבכם הנוסף מיום 1.6.2026. משכך, אשיב למכתביכן במאוחד.
2. מכתבן מלין על פעילות הוועדה המייעצת למנכ"ל משרד החינוך לעניין טיפול בהסתה כנגד המדינה במערכת החינוך (להלן – "הוועדה" או "הוועדה המייעצת"), ובין היתר נטען כי פעולתה מעוררת קשיים משפטיים, כי היא פועלת במחשכים מבלי שניתנת לעובד זכות טיעון אלא רק בדיעבד ובסתירה לעקרונות ההליך ההוגן והצדק הטבעי. עוד נטען כי פעילותה מעלה חשש כבד לפגיעה חמורה ואסורה בחופש הביטוי של מורים, בפרטיותם, בחופש העיסוק ובזכות ההליך הוגן, באופן שיוצר אווירת פחד ואפקט מצנן על ביטויים פוליטיים מותרים. במכתבן הנוסף אתן מבקשות לעצור לאלתר את עבודת הוועדה, לבטל את הנוהל מכוחו היא פועלת ולהשמיד את כלל החומרים שנאספו נגד מורים במהלך עבודתה, תוך התבססות על כתבה שפורסמה בנושא בעיתון ארץ ומענה לבקשת חופש מידע ומקרים שהובאו בכתבה.
3. אנו דוחים מכל וכל את הטענות ואופן הצגת הדברים. הכתבה שפורסמה בעיתון הארץ רצופה בטעויות עובדתיות, מצגים מטעים, ולמרבה הצער מציירת בפני הקורא – שמטבע הדברים אינו בקיא במישורי הפעולה המשמעותיים, המנהליים והפדגוגיים שקיימים במשרד החינוך ביחס

רח' דבורה הנביאה 2, ירושלים, 9510402 | טלפון 073-3931176 | פקס 073-3931178 | דוא"ל mishpatit@education.gov.il

شارع دبوراهننبية 2, اورشليم-القدس, 9510402 | هاتف 073-3931176 | فاكس 073-3931178 | www.edu.gov.il

מסמך זה עלול להכיל מידע המוגן לפי חוק הגנת הפרטיות – מוסרו שלא כדין עובר עבירה

לשכת היועצת המשפטית

- לעובדי הוראה, בין עובדי מדינה (בכובעו כמעסיק) ובין עובדי בעלות (בכובעו כמאסדר) – תמונה שגויה, שאינה משקפת את המציאות, תוך הטלת דופי בעבודתם של עובדי ציבור מסורים.
4. הניסיון לדמות כי במשרד החינוך פועלת ועדת צללים, בראשות איש שב"כ לשעבר, שמטרתה ותפקידה לעקוב ולבלש אחר עובדי הוראה המביעים ביקורת נגד הממשלה, כחלק מרדיפה פוליטית, ותוך פגיעה בזכויות חוקתיות, משולל כל יסוד.
5. כפי שנבהיר להלן, למרבה הצער במענה לבקשת חופש מידע מיום 8.2.2026 (ומענה דומה לבקשה נוספת) הוצגו נתונים שאינם מדויקים בנוגע לעבודת ועדת ההסתה. הנתונים שהוצגו ערבבו בין עבודת ועדת ההסתה כמי שהפנתה להמשך הבירור והטיפול בתלונות שהגיעו אליה במסגרת מישור משמעותי, פדגוגי או מנהלי, לפי העניין, לבין הפעולות שנעשו והחלטות שהתקבלו באותם מישורים, בהם זימון עובד לשיחת בירור, עריכת שימוע לפי חוק שירות המדינה (המשמעת), התשכ"ג-1963 (להלן – "חוק המשמעת"), פניה לבעלות המעסיקה, ועוד. ערבוב זה יצר רושם מוטעה כאילו ועדת ההסתה קבעה במקרים רבים שהתקיימה הסתה וכי היא זו שאחראית על המשך הבירור והטיפול בתלונות ועריכת שימועים בשל התבטאויות שונות של עובדי הוראה, לרבות התבטאויות פוליטיות, ומקבלת החלטות סופיות, מבלי לאפשר לעובד להשמיע את טענותיו בעוד שלא כך הדבר.
6. בנוסף, הטענות במכתבן אינן בהלימה לעובדות ואינן משקפות את עבודת ועדת ההסתה בשתי התקופות הרלבנטיות לענייננו. התקופה הראשונה היא פרק הזמן מאז 2016 ועד חקיקת חוק איסור העסקת עובדי הוראה ושליטת תקציב ממוסדות חינוך עקב הזדהות עם מעשה טרור עם ארגון טרור (תיקוני חקיקה), התשפ"ה-2024 (להלן – "החוק החדש") בנובמבר 2024. התקופה השנייה היא פרק הזמן שלאחר חקיקת החוק החדש, אז ניתנה למנכ"ל משרד החינוך סמכות מנהלית, לפטר או לשלול את אישור ההעסקה של עובד הוראה אשר הביעה תמיכה או הזדהות עם טרור כהגדרתם בחוק המאבק בטרור.
- פעילות ועדת הסתה והנתונים שנמסרו בבקשת חופש המידע**
7. הנתונים שנמסרו במענה לבקשת חופש המידע מיום 8.2.2026, המתייחסים לעובדים שזומנו לשימוע, פוטרו או ננקטו נגדם צעדים אחרים בשנים 2023, 2024 ו-2025, ערבבו בין עבודת ועדת ההסתה במתכונתה שקדמה לחקיקת החוק החדש והמשיכה לאחריה, כמי שהפנתה להמשך בירור וטיפול בתלונות שהגיעו אליה, לבין פעולות שבוצעו והחלטות שהתקבלו על ידי הגורמים המוסמכים במישורים המשמעותי, המנהלי או הפדגוגי, לפי העניין, אליהם נותבו התלונות, ולחילופין, נמצא כי אין ממש בפניה.

לשכת היועצת המשפטית

8. יצוין, כי ההתייחסות במענה לכך שנקבעה הסתה או הליך בירור להסתה אינה מתייחסת לקביעה שנעשתה במסגרת החוק החדש, ואינה כוללת קביעה משפטית כי הביטוי הנבחן מהווה הסתה בהתאם לדין, אלא לאופן בו גורמי המקצוע בוועדה סברו כי התלונה מצדיקה המשך בירור וטיפול במישורים הקיימים, בין במישור המשמעותי של התנהגות שאינה הולמת עובד מדינה ובין במישור המנהלי של שלילת אישור העסקה בשל השפעה מזיקה על תלמידים לעובדי בעלויות.

לשם הדוגמה, במענה נכתב כי בשנת 2023 זומנו לשימוע 2 עובדים והושעו 3 עובדים, אך עיון במקרים מעלה כי מדובר היה בשימוע פנים משרדי לפי סעיף 31 לחוק המשמעת, בשימוע לפני השעיה דחופה לפי סעיף 48 לחוק המשמעת ובהשעיה דחופה לפי סעיף 48 לחוק המשמעת. מקרה נוסף היה עובד בעלות שהבעלות עדכנה על כך שהחליטה להשעות את העובד.

לגבי פיטורים, לשם הדוגמה, בשנת 2024 צוינו 2 מקרים. במקרה אחד מדובר בעובדת שהתפטרה ולא פוטרה, ובמקרה שני מדובר בפיטורים ופסילה משירות שקבע בית הדין למשמעת של עובדי המדינה. בשנת 2025 צוין מקרה אחד, בו דובר על עובד שהועסק בהעסקה לתקופה קצובה במשרד החינוך ולאחר שסיים עבודתו, על רקע התבטאויות בלתי הולמות ברשתות החברתיות כלפי נשים הנושאות תפקידים ציבוריים זומן לשימוע בפני הוועדה המייעצת למנכ"ל לעניין אישור העסקה לפי סעיף 16(ב) לחוק הפיקוח על בתי ספר, התשכ"ט-1969.

גם בחינת המקרים שבהם עובדים זומנו לשיחות בירור, מעלה שככלל מדובר בשיחות בירור שהפיקוח במחוז התבקש לקיים לעובד הוראה בעקבות תלונות על התנהגות או התבטאות שאינה הולמת, לאחר שהנושא עבר לטיפול ובחינה במישור המשמעותי, במקרים בהם נמצא שהנושא אינו מתאים לטיפול משמעותי, או מקרים בהם הבעלות עודכנה על התלונה והתבקשה לבחון את המקרה ולקיים שיחה עם העובד.

הפנייה למישור הטיפול הרלבנטי אינו מעיד על כך כי ההליך המשמעותי/פדגוגי/ אחר הושלם או הסתיים בהחלטה בעניינו של העובד. לצד זאת, יצוין כי הרגישות הנדרשת, בדומה לרגישות המופעלת ביחס לכלל עובדי המדינה, אגב הזמנה להליך בירור בנוגע להתבטאות מסוימת, וההשלכות שעשויות להיות לכך ברוח "אפקט מצנן" בהתבטאויות מורים היא ברורה ונלקחת בחשבון בפעולות והמלצות הוועדה.

9. גם המקרים שהובאו בכתבה בעיתון "הארץ", הציגו את עבודת הוועדה באופן שגוי, כך שגם הטענות המבקשות לייחס פגמים לעבודתה על בסיס מקרים אלה, דינן להידחות:

לשכת היועצת המשפטית

א. כך למשל, המקרה המרכזי המוצג בכתבה מתייחס לעניינו של **ירון אבני**. אלא שבירור מעלה כי המקרה שלו בכלל לא נדון בוועדת ההסטה, וכי תלונה על פרסומיו בפייסבוק הגיעה ישירות לאגף בכיר משמעת וטוהר המידות במשרד החינוך. לצורך בחינת החשדות שעלו ממנה, התבקש אגף אכיפה במשרד להכין דוח מידענות שמתייחס לפוסטים שעלו בתלונה שהוגשה נגד העובד. כאמור, דוח זה נועד להציג תשתית עובדתית מלאה אודות הפרסומים הפומביים של העובד הרלבנטיים לבחינת התלונה, על מנת לקבל הקשר מלא ולבחון אותם אל מול המיוחס לעובד בתלונה. זהו אותו דוח שמוצג בכתבה. לאור הממצאים בדוח, ולאחר היוועצות של האגף עם נציבות שירות המדינה, נמצא כי ההתבטאויות אינן ראויות לעובד מדינה, וכי יש לזמן את העובד לשימוע לפי סעיף 31 לחוק המשמעת או לחלופין להסתפק בשיחת בירור שתבהיר את גבולות הביטוי החלות על העובד בהיותו עובד מדינה, וכך נעשה בעניינו מבלי שננקטה כלפיו סנקציה משמעתית. העובדה כי המקרה המרכזי שמוצג בכתבה ביחס לוועדת ההסטה כלל לא נדון בוועדה, רק מדגיש את חוסר הדיוק שהוצג בכתבה, ועד כמה הטענה בדבר מהלך מתוכנן של רדיפה פוליטית מצד המשרד מופרכת ושגויה ביסודה, שעה שמדובר בטיפול בתלונה על התנהלות עובד המטופלת על ידי גורמי המשמעת, במסגרת דיני המשמעת החלים עליו.

ב. גם המקרה של **יעל לבקוביץ** שמוזכר בכתבה, טופל במישור המשמעתי לאחר שתלונה הגיעה לאגף בכיר משמעת וטוהר המידות במשרד החינוך בעקבות התבטאויות ברשתות החברתיות והתנהגות בבית הספר. לצורך בחינת התלונה התבקש אגף אכיפה במשרד להכין דוח מידענות. במסגרת הטיפול בתלונה, נבחן אם יש להביא את עניינה בפני ועדת ההסטה, אולם בסופו של דבר עניינה לא נדון בוועדה. עם קבלת תלונה נוספת, זומנה העובדת לשימוע פנים משרדי לפי סעיף 31 לחוק המשמעת, בסופו הוחלט שלא להטיל התראה או נזיפה בעניינה, והעובדת התחייבותה לפעול בהתאם להוראות התקש"ר. גם מקרה זה ממחיש כי הטענה בדבר רדיפה פוליטית של המשרד נעדרת כל ביסוס עובדתי, כאשר במסגרת הטיפול במקרה משרד החינוך נועץ עם משרד המשפטים שהפנה להמשך התייעצות עם אגף המשמעת בנציבות שירות המדינה כגורם מנחה לעניין זה.

ג. גם המקרה של **ברוכין**, עובד בעלות, שמוזכר בכתבה מערבב בין הסוגיות השונות. מעבר לכך שמקרה זה לא עסק בבחינת השאלה האם הביטויים שייחסו הם מעשה של הזדהות או תמיכה בטרור, המקרה עסק בהחלטת פיטורים של הבעלות, עיריית פתח תקווה, וכלל לא עסק בהחלטה של מנכ"ל משרד החינוך לשלול אישור העסקה על בסיס ביטויים של עובד הוראה, או בזימונו לשימוע על בסיס התבטאויות אלו.

ד. עניין **שור** עסק בקריאה לסרבנות לשירות בצה"ל, ולא ברורה הרלבנטיות שלו לעניין.

לשכת היועצת המשפטית

10. יצוין עוד כי בימים אלו תלויות ועומדות עתירות שעניינן בתקיפה חוקתית של חוק איסור העסקת עובדי הוראה ושלילת תקציב ממוסדות חינוך עקב הזדהות עם מעשה טרור עם ארגון טרור (תיקוני חקיקה), התשפ"ה-2024 (להלן – "החוק החדש") שנחקק ביום 7.11.2024. במסגרת עתירות אלו הוגש ביום 7.7.2026 תצהיר תשובה מטעם המדינה. בתצהיר תשובה זה ישנה, בין היתר, התייחסות גם לנושאים הנוגעים לטיעונים שנטענו במכתבכם. בהקשר זה נפנה לסעיפים 9 עד 27, 48-49, 51-52, 73-75 בתצהיר התשובה.

11. לאור האמור, אנו דוחים את הטענות בדבר אי חוקיות פעילות ועדת ההסתה, הטענות לפגיעה קשה בזכויות יסוד, והליך הוגן, והטענה כי המשרד מבצע רדיפה פוליטית של אנשי חינוך במחשכים. כפי שצוין, פעילותה המרכזת דווקא תסייע להבטיח יישום אחיד ושוויוני של החוק החדש, תוך שמירה על איזון ראוי עם הזכות החוקתית לחופש ביטוי.

מדובר בטענות הנשענות על מידע חלקי וחסר, ותוך הטלת דופי, שיש להצר עליה, בעבודתם המסורה של עובדי המשרד, שעושים עבודתם נאמנה.

על כן, אין בידנו לקבל את הדרישה להקפאת פעילות הוועדה. פעילותה דרושה הן לצורך ריכוז וניתוב תלונות מסוג זה למישורים אחרים לאחר בחינה ראשונית, והן לצורך יישום החוק החדש. יצוין כי מאז חקיקתו, טרם הופעלה הסמכות לפטר או לשלול אישור העסקה מכוחו, ואף טרם היה מקרה בו הוחלט על גיבוש המלצה של הוועדה למנכ"ל להפעילה.

בברכה,

ע"ד ענבל וילנר
סגנית בכירה ליועצת המשפטית
משרד החינוך

העתיקים:

לשכת שר החינוך

מר מאיר שמעוני, מנכ"ל משרד החינוך

עו"ד אביטל סומפולינסקי, המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (ציבורי-חוקתי)

עו"ד שרית שפיגלשטיין, היועצת המשפטית, משרד החינוך

מר ליאור טוביה, מנהל אגף בכיר בטחון, משרד החינוך